

Važnost cjeloživotnog učenja i trajnog usavršavanja u sestrinstvu

Pleš, Dunja

Undergraduate thesis / Završni rad

2023

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Pula / Sveučilište Jurja Dobrile u Puli**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:137:233294>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-11-20**

Repository / Repozitorij:

[Digital Repository Juraj Dobrila University of Pula](#)

SVEUČILIŠTE JURJA DOBRILE U PULI

MEDICINSKI FAKULTET U PULI

Preddiplomski stručni studij Sestrinstvo

Dunja Pleš

**VAŽNOST CJELOŽIVOTNOG UČENJA I TRAJNOG
USAVRŠAVANJA U SESTRINSTVU**

Završni rad

Pula, 2023. godine

SVEUČILIŠTE JURJA DOBRILE U PULI

MEDICINSKI FAKULTET U PULI

Preddiplomski stručni studij Sestrinstvo

Dunja Pleš

**VAŽNOST CJELOŽIVOTNOG UČENJA I TRAJNOG
USAVRŠAVANJA U SESTRINSTVU**

Završni rad

JMBAG: 0303089410, redoviti student

Studijski smjer: Sestrinstvo

Predmet: Javno zdravstvo

Znanstveno područje: Biomedicina i zdravstvo

Znanstveno polje: Kliničke medicinske znanosti

Znanstvena grana: Sestrinstvo

Mentor: izv. prof. dr. sc. Željko Jovanović dr. med.

Pula, 2023. godine

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

Ja, dolje potpisana, Dunja Pleš, kandidat za prvostupnika Sestrinstva, ovime izjavljujem da je ovaj Završni rad rezultat isključivo mogega vlastitog rada, da se temelji na mojim istraživanjima te da se oslanja na objavljenu literaturu kao što to pokazuju korištene bilješke i bibliografija. Izjavljujem da niti jedan dio Završnog rada nije napisan na nedozvoljen način, odnosno da je prepisan iz kojega necitiranog rada, te da ikoji dio rada krši bilo čija autorska prava. Izjavljujem, također, da nijedan dio rada nije iskorišten za koji drugi rad pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili radnoj ustanovi.

Student

Dunja Pleš

IZJAVA

o korištenju autorskog djela

Ja, Dunja Pleš, dajem odobrenje Sveučilištu Jurja Dobrile u Puli, kao nositelju prava iskorištavanja, da moj završni rad pod nazivom Važnost cjeloživotnog učenja i trajnog usavršavanja u sestrinstvu koristi na način da gore navedeno autorsko djelo, kao cjeloviti tekst trajno objavi u javnoj internetskoj bazi Sveučilišne knjižnice Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli te kopira u javnu internetsku bazu završnih radova Nacionalne i sveučilišne knjižnice (stavljanje na raspolaganje javnosti), sve u skladu s Zakonom o autorskom pravu i drugim srodnim pravima i dobrom akademskom praksom, a radi promicanja otvorenoga, slobodnoga pristupa znanstvenim informacijama.

Za korištenje autorskog djela na gore navedeni način ne potražujem naknadu.

U Puli, 2023. godine

Potpis

Dunja Pleš

ZAHVALA

Prvu zahvalu upućujem svojim prošlim, sadašnjim i budućim pacijentima koji svjesno i nesvjesno obogaćuju moje životno i strukovno znanje.

Svom mentoru izv. prof. dr.sc. Željku Jovanoviću dr. med. zahvaljujem na strpljenju i profesionalnosti te savjetima pomoću kojih mi je olakšao izradu ovog završnog rada.

Također, mjesto u ovom odjeljku zaslužuju kolege i kolegice odjela Neurologije u OB Pula pod vodstvom glavne sestre mag. med. techn. Božane Ilić.

Posljednja i posebna zahvala namijenjena je mojoj obitelji i prijateljima koji su svojim prisustvom i podrškom omogućili da postignem ovakav uspjeh.

SADRŽAJ

SADRŽAJ	4
SAŽETAK	6
SUMMARY	7
1. UVOD.....	1
2. Važnost cjeloživotnog učenja i trajnog usavršavanja u sestrinstvu	2
2.1 Hrvatska komora medicinskih sestara i etički kodeks medicinskih sestara ...	2
2.2 Načini trajnog stručnog usavršavanja.....	3
2.2.1 STRUČNI SKUP.....	3
2.2.2 STRUČNI SASTANAK.....	4
2.2.3 TEČAJ	4
2.2.4 PUBLIKACIJE	5
2.2.5 E-UČENJE	6
2.3 Planovi trajnog usavršavanja medicinskih sestara u OB Pula i Istarskim domovima zdravlja	7
2.4 Nenapredovanje na radnom mjestu kao izvor stresa.....	10
3. CILJ RADA	11
3.1. SPECIFIČNI CILJEVI	11
3.2. HIPOTEZE	11
4. ISPITANICI I METODE.....	12
4.1. Ustroj studije	12
4.2. Ispitanici	12
4.3. Metode	12
4.4. Statističke metode	13
4.5. Etički aspekti istraživanja.....	13
5. REZULTATI.....	14

5.1 Osnovna obilježja ispitanika	14
5.2 Stručno usavršavanje.....	16
5.3 Rezultati provedenih analiza	24
6. RASPRAVA.....	26
7. ZAKLJUČAK.....	31
8. LITERATURA	32
Popis slika i tablica	34
POPIS KRATICA	36
PRILOZI.....	37

SAŽETAK

CILJ: Sestrinstvo je dinamično područje koje se kontinuirano razvija, a stalno se pojavljuju nova istraživanja i tehnološki napreci. Kako bi bile ukorak s ovim promjenama, medicinske sestre uključene su u cjeloživotno učenje što uključuje kontinuirano obrazovanje i profesionalni razvoj kao rezultat. Glavni cilj ovog istraživanja bio je istražiti stavove medicinskih sestara/tehničara o važnosti cjeloživotnog obrazovanja medicinskih sestara i tehničara te kvaliteti provođenja trajnog usavršavanja medicinskih sestara i tehničara u Republici Hrvatskoj u Istarskoj županiji.

ISPITANICI I METODE: U istraživanju je sudjelovalo 60 medicinskih sestara i tehničara sa svih razina obrazovanja. Njih 30 zaposleno je u Općoj bolnici Pula kao sekundarnoj razini zdravstvene zaštite, a preostalih 30 u primarnoj razini zdravstvene zaštite što je obuhvaćalo Istarske domove zdravlja, Zavod za javno zdravstvo, Zavod za hitnu medicinu, Ustanove za kućnu njegu te dom za starije i nemoćne osobe. Istraživanje je provedeno na području Istarske županije putem ankete u formatu *Google forms-a* koja je sadržavala 17 pitanja različitog tipa.

REZULTATI: Rezultati ovog istraživanja pokazuju da ne postoje značajne razlike između PZZ i SZZ u stavovima i mišljenjima medicinskih sestara i tehničara o provođenju cjeloživotnog obrazovanja. Također, rezultati pokazuju da se ispitanici donekle slažu sa tvrdnjom da se stručnim usavršavanjem usvajaju se znanja i vještine korisne za svakodnevni posao ali većina ispitanika tvrdi da predavanja koja se trenutno provode u sustavu na području RH nisu dostatna kako bi se povećale sestrinske kompetencije za rad sa pacijentima

ZAKLJUČAK: Ideja cjeloživotnog obrazovanja dostatna je i korisna za usvajanje znanja i vještina ali organizacija istog u sustavu na razini RH nije dostatna za povećanje sestrinskih kompetencija u radu za pacijentima

KLJUČNE RIJEČI: cjeloživotno obrazovanje, Istarska županija, istraživanje, medicinske sestre i tehničari, stavovi medicinskih sestara i tehničara

SUMMARY

AIM: Nursing is a dynamic and constantly evolving field, with new research and technological advancements emerging all the time. To keep up with these changes, nurses must engage in lifelong learning, which involves ongoing education and professional development throughout their careers. The main aim of this research was to investigate the views of nurses/technicians on the importance of lifelong education of nurses and technicians and the quality of continuous training of nurses and technicians in the Republic of Croatia in the County of Istria.

RESPONDENTS AND METHODS: 60 nurses and technicians from all levels of education participated in the research. 30 of them were employed in the Pula General Hospital as a secondary level of health care, and the remaining 30 in the primary level of health care, which included the Istrian Health Centers, Institute of Public Health, Institute of Emergency Medicine, Home Care Institutions and Home for the Elderly and Infirm . The research was conducted in the area of the Istrian County through a survey in the format of Google forms, which contained 17 questions of different types.

RESULTS: The results of this research show that there are no significant differences between primary and secondary level of health care in the attitudes and opinions of nurses and technicians regarding the implementation of lifelong education. Also, the results show that the respondents somewhat agree with the statement that through professional training, knowledge and skills useful for everyday work are acquired, but most of the respondents claim that the lectures that are currently conducted in the system in the territory of the Republic of Croatia are not sufficient in order to increase nursing competencies for working with patients

CONCLUSION: The idea of lifelong education is sufficient and useful for the acquisition of knowledge and skills, but the organization of the same in the system at the level of the Republic of Croatia is not sufficient for increasing nursing competencies in working with patient

KEY WORDS: attitudes of nurses and technicians, Istria County, lifelong education, nurses and technicians, research

1. UVOD

Obrazovanje svih zdravstvenih struka nije proces koji završava izlaskom iz školskih ili fakultetskih klupa, nego cjeloživotni proces. Znanje medicinskih sestara i tehničara od prvog dana završetka školovanja zahtjeva nadogradnju. Za vrijeme svog radnog vijeka, medicinske sestre i tehničari susretat će se svakodnevno sa situacijama kada će njihovo znanje biti presudno za dobrobit pacijenta, a to je glavni cilj ovog humanog i nesebičnog zanimanja. Kako bi medicinska sestra/tehničar ostali motivirani cijeli radni vijek, osjećali se korisno i cijenjeno te na kraju cijenili sami sebe i uspješno skrbrili o zdravlju pacijenata, potrebno je zadovoljiti osnovne potrebe što će rezultirati dostizanjem punog potencijala te donijeti mnoštvo benefita za medicinsku sestru/tehničara, njihov kolektiv te za pacijente. Osnovne potrebe koje je poželjno zadovoljiti navodi Abraham Maslow, američki psiholog čije teorije žive i u modernom sestrinstvu, a najpoznatija naziva se hijerarhija potreba i opisuje 5 razina važnih za osobni rast čovjeka pa tako i medicinske sestre i tehničare; fiziološke potrebe, potrebe za sigurnošću, ljubav i pripadanje, poštovanje i samoaktualizacija (Maslow, A.H., 1943.). Kada govorimo o znanju medicinske sestre/tehničara u modernom sestrinstvu, vrlo često dolazi do etičkih pitanja: *Je li moje znanje dostatno?, Smijem li iskoristiti svoje znanje u svim situacijama koje će pridonijeti pacijentu?, Očekuje li se od mene da ovo znam?*

Kako bi se unaprijedilo sestrinsko znanje i bilo uvijek u korak s inovacijama i razvojem medicinske znanosti, Zakon o sestrinstvu (2003.) u članku 12. navodi: „Medicinske sestre imaju pravo i obavezu stručnog usavršavanja stalnim obnavljanjem stečenih znanja i usvajanjem novih znanje i vještina, u skladu s najnovijim dostignućima i saznanjima iz područja sestrinstva“. Ovim istraživačkim radom procijenit će se važnost takvog cjeloživotnog učenja i u kojoj mjeri medicinske sestre/tehničari koriste mogućnost usvajanja novih znanja i vještina samoaktualizacijom te kako educiranost utječe na prisutnost stresa u životu medicinskih sestara/tehničara.

2. Važnost cjeloživotnog učenja i trajnog usavršavanja u sestrinstvu

Kontinuirana edukacija neophodna je za cjeloživotno učenje i predstavlja ključni aspekt za unaprjeđenje znanja, vještina i kompetencija medicinskih sestara i tehničara te održavanje istih u korak sa novitetima u zdravstvu, razvojem tehnologije, dijagnostičkih metoda i načina liječenja. Iako smo upoznati s potrebom za stalnim učenjem i usavršavanjem, manje je poznato kako medicinske sestre i tehničari doživljavaju i percipiraju način trajnog usavršavanja koji se provodi u Republici Hrvatskoj. Provođenje studija i analiza načina na koji medicinske sestre i tehničari doživljavaju način cjeloživotne edukacije, organizaciju i sadržaje, može predstavljati temelj za učinkovitije planiranje budućih oblika cjeloživotnog učenja.

2.1 Hrvatska komora medicinskih sestara i etički kodeks medicinskih sestara

Hrvatska komora medicinskih sestara (HKMS) predstavlja tijelo koje se bavi regulacijama na području sestrinstva u Republici Hrvatskoj, osnovano 17. rujna 2003. godine. Neki od javnih ovlasti kojima se bavi HKMS jesu vođenje registra članova komore, izdavanje, produljenje ili oduzimanje odobrenja za samostalan rad medicinskih sestara, stručni nadzor nad radom medicinskih sestara. Članove komore prema članku 5. Statuta HKMS predstavljaju medicinske sestre koje izvršavaju poslove zdravstvene njege na svim razinama zdravstvene zaštite, one koje se bave djelatnošću socijalne skrbi te sve djelatnosti u kojima se pruža izravna zdravstvena zaštita. Osim djelatnosti vezane za pružanje zdravstvene zaštite i njege, u Registru se nalaze i medicinske sestre i tehničari koji djeluju u području obrazovanja. Tijelo komore koje je zaduženo za aktivnosti trajnog usavršavanja naziva se Stručno vijeće i prema članku 25. Statuta HKMS, dužno je predložiti načine i oblike trajnog usavršavanja svih medicinskih sestara ili trajno usavršavanje iz specifičnog područja sestrinstva.

HKMS donosi Etički kodeks medicinskih sestara koji nalaže pravila i dužnosti medicinskih sestara, a koja se odnose na trajno usavršavanje pa tako u članku 6., točka 6.1. stoji da „Medicinska sestra mora održavati svoje znanje i vještine u toku sa suvremenim znanjima kroz cijeli svoj radni vijek. Trebala bi redovito sudjelovati u obrazovnim aktivnostima koje razvijaju njene sposobnosti i vještine za rad“. Navedena dužnost izravno je povezana s potrebom za trajnim usavršavanjem putem kojeg će medicinska sestra/tehničar prikupiti bodove kao jedan od uvjeta nužan za produljenje licence od strane HKMS. Medicinska sestra u radnom odnosu, s aktivnom licencom dužna je tijekom šest godina skupiti 90 bodova, odnosno tijekom jedne godine mora steći minimalno 15 bodova koje ne može prenositi na iduću godinu. Skupljanje bodova moguće je odlaskom na razne oblike trajnog/stručnog usavršavanja kao što su stručni skupovi, stručni sastanak s predavanjem, tečaj, studijski boravak s mentorom, e-learning (*Pravilnik o sadržaju, rokovima i postupku trajnog stručnog usavršavanja i provjere stručnosti medicinskih sestara, NN 2021*).

2.2 Načini trajnog stručnog usavršavanja

Trajno usavršavanje može se realizirati na više načina, a odabir ovisi o preferencama medicinske sestre. Temu i oblik trajnog usavršavanja medicinska sestra/tehničar odabrat će iz plana trajnog usavršavanja koji prikazuje HKMS individualno za svaku zdravstvenu ustanovu. Svaki oblik trajnog usavršavanja boduje se različito.

2.2.1 STRUČNI SKUP

Pod stručni skup ubrajaju se dva oblika stručnog usavršavanja, to su kongres i simpozij. Na kongresu se obrađuju teme iz šireg područja sestrinstva i/ili zdravstva, a mora sadržavati znanstveno istraživanje ili stručno predavanje koje će biti uvod u temu te se obrađivati dalje na radionicama, predavanjima, raspravama. Simpozij je s druge strane skup na kojem se obrađuju specifičnije teme iz područja sestrinstva i/ili zdravstva (HKMS, 2020).

Rb.	Vrsta organiziranog oblika trajnog usavršavanja	Vrednovanje bodovima	
		aktivno sudjelovanje	pasivno sudjelovanje
KONGRESI/KONFERENCIJE			
1.	Domaći kongres/konferencija	10	6
2.	Međunarodni kongres/konferencija	15	11
SIMPOZIJI			
1.	Domaći simpozij	8	5
2.	Domaći simpozij s međunarodnim sudjelovanjem	10	7
3.	Međunarodni simpozij	12	9

Slika 1 Prikaz bodovanja stručnog skupa

Izvor: <http://www.hkms.hr/wp-content/uploads/2020/11/Pravilnik-trajno-strucno-usavrsavanje-2020.pdf>

(Pristupljeno i preuzeto: 3.travnja 2023.)

2.2.2 STRUČNI SASTANAK

Ovaj oblik stručnog usavršavanja može biti u obliku predavanja pri čemu je cijela organizacija na razini djelatnosti, a predavanja se unose u Plan trajnog stručnog usavršavanja ustanove ili može biti predavanje od strane vanjske organizacije (HKMS, 2020).

Rb.	Vrsta organiziranog oblika trajnog stručnog usavršavanja	Vrednovanje bodovima	
		aktivno sudjelovanje	pasivno sudjelovanje
STRUČNI SASTANCI			
1.	Stručni sastanak s predavanjem na razini djelatnosti	6	4
2.	Stručni sastanak s predavanjem u organizaciji vanjskog organizatora trajnog stručnog usavršavanja	6	4

Slika 2 Prikaz bodovanja stručnog sastanka

Izvor: <http://www.hkms.hr/wp-content/uploads/2020/11/Pravilnik-trajno-strucno-usavrsavanje-2020.pdf>

(Pristupljeno i preuzeto: 3.travnja 2023.)

2.2.3 TEČAJ

Tečaj se održava kroz nastavu, obično je tema iz nekog specifičnog područja sestrinstva i/ili zdravstva. Tečaj može biti u organizaciji djelatnosti, na području

Republike Hrvatske ili održan u nekim drugim državama. Tečaj se može razvrstati u kategorije I.-III (HKMS,2020).

TEČAJEVI		VREDNOVANJE BODOVIMA	
Rb.		Domaći	Međunarodni
1.	Tečajevi prve kategorije		
	predavač	15 bodova	16 bodova
	polaznik	10 bodova	11 bodova
2.	Tečajevi druge kategorije		
	predavač	12 bodova	13 bodova
	polaznik	8 bodova	9 bodova
3.	Tečajevi treće kategorije		
	predavač	10 bodova	11 bodova
	polaznik	6 bodova	7 bodova

Slika 3 Prikaz bodovanja tečaja

Izvor: <http://www.hkms.hr/wp-content/uploads/2020/11/Pravilnik-trajno-strucno-usavrsavanje-2020.pdf>

(Pristupljeno i preuzeto: 3.travnja 2023.)

2.2.4 PUBLIKACIJE

Za razvoj sestrinske struke, kako stručnog tako i znanstvenog rada, te sestrinstva utemeljenog na dokazima veliki značaj imaju i stručni i znanstveni članci koji se posebno boduju.

Rb.	PUBLIKACIJE	VREDNOVANJE BODOVIMA
1.	Stručni članak u indeksiranim publikacijama	
	prvi autor	15 bodova
	koautor	7 bodova
2.	Stručni članak u neindeksiranim publikacijama	
	prvi autor	9 bodova
	koautor	5 bodova

Slika 4 Prikaz bodovanja publikacija

Izvor: <http://www.hkms.hr/wp-content/uploads/2020/11/Pravilnik-trajno-strucno-usavrsavanje-2020.pdf>

(Pristupljeno i preuzeto: 3.travnja 2023.)

3.	Uredništvo časopisa	
	prvi autor	10 bodova
	koautor	5 bodova
4.	Knjiga	
	prvi autor	30 bodova
	koautor	10 bodova
5.	Urednik knjige	20 bodova
6.	Poglavlje u knjizi	
	prvi autor	15 bodova
	koautor	5 bodova
7.	Recenzija knjige	20 bodova

Slika 5 Prikaz bodovanja publikacije

Izvor: <http://www.hkms.hr/wp-content/uploads/2020/11/Pravilnik-trajno-strucno-usavrsavanje-2020.pdf>

(Pristupljeno i preuzeto: 3.travnja 2023.)

2.2.5 E-UČENJE

Oblik trajnog usavršavanja koji je zaživio pojavom epidemije koronavirusa, a aktivan je i danas je e-learning odnosno e-učenje. Provodi se putem Interneta na web stranicama HKMS, gdje medicinska sestra/tehničar može pristupiti svojim korisničkim imenom i lozinkom, otvoriti predavanje koje je zamišljeno da traje ne manje od 60 minuta te nakon predavanja polagati ispit s minimalno 30 pitanja i postići prolazan uspjeh – točno riješenih 75% pitanja kako bi zavrijedila dodjelu bodova potrebnih za produljenje licence (HKMS, 2020). Ovaj način značajno je povećao dostupnost edukacija, jer ne zahtijeva odlaske i troškove putovanja i smještaja.

E-UČENJE platforma		VREDNOVANJE BODOVIMA	
Rb.		Domaći	Međunarodni
1.	Tečaj		
	Predavač	10 bodova	13 bodova
	Polaznik	7 bodova	10 bodova

Slika 6 Prikaz bodovanja e-učenje oblika stručnog usavršavanja

Izvor: <http://www.hkms.hr/wp-content/uploads/2020/11/Pravilnik-trajno-strucno-usavrsavanje-2020.pdf>

(Pristupljeno i preuzeto: 3.travnja 2023.)

2.3 Planovi trajnog usavršavanja medicinskih sestara u OB Pula i Istarskim domovima zdravlja

Plan trajnog usavršavanja na godišnjoj razini planira svaka zdravstvena ustanova zasebno. Plan sastavlja odgovorna medicinska sestra zajedno sa ravnateljem ustanove. Obrazac HKMS-E0001 propisani je obrazac za prijavu Plana trajnog usavršavanja koji mora biti ispravno potpisan, u potpunosti ispunjen te dostavljen do 01.studenog tekuće godine s planom za nadolazeću godinu. U OB Pula za izradu Plana trajnog usavršavanja odgovorne su Irina Pucić mag. med. techn. kao glavna sestra bolnice te doc. dr. sc. Irena Hrštić, dr. med., ravnateljica OB Pula. Tako je primjerice za 2023. godinu planirano 5 stručnih predavanja koja održavaju medicinske sestre prvostupnice.

HKMS - E0001				
PRIJAVA PLANA TRAJNOG STRUČNOG USAVRŠAVANJA ZA MEDICINSKE SESTRE				
NAZIV USTANOVE:		Opća bolnica Pula		
ADRESA:		Zagrebačka 30		
TELEFON:		052/376 402	091/3760082	
DATUM	NAZIV TEME	SAŽETAK	PREDAVAČ (VODITELJ)	MJESTO ODRŽAVANJA
24.02.2023.	REKONSTRUKCIJA DOJKI - prikaz slučaja i intervencije medicinske sestre/tehničara	Cilj rekonstruktivne kirurgije je optimalan estetski rezultat uklonjene dojke, odnosno vraćanje simetrije dojki nakon preboljelog raka dojke. Kod velikog broja žena rekonstrukcijom dojke postiže se povoljan psihološki učinak koji značajno doprinosi kvaliteti života a ne povećava vjerojatnost ponovne pojave bolesti niti onemogućava praćenje tijekom liječenja. Cilj predavanja je kroz prikaz slučaja opisati intervencije medicinske sestre u perioperativnoj zdravstvenoj njezi.	Branka Ličanin, bacc.med. techn. Martina Driječan, bacc.med. techn.	Ob Pula Predavaonica zajednice talijana „Circolo“
04.04.2023.	Važnost kvalitetnog planiranog otpusta palijativnog pacijenta	Planiranje otpusta palijativnog pacijenta vrlo je bitna karika u osiguranju nastavka skrbi u kućnim ili drugom institucionalnom zbrinjavanju. Cilj predavanja je opisati važnost kvalitetnog planiranog otpusta palijativnog pacijenta.	Marija Tadić, bacc.med. techn.	Ob Pula Predavaonica zajednice talijana „Circolo“
25.5.2023.	Protokol kod primjene mjera prisile prema osobi sa težim duševnim smetnjama	Osoba s težim duševnim smetnjama je osoba koja ima duševne smetnje, ali zbog svog zdravstvenog stanja nije u mogućnosti shvatiti značenje svog postupanja, ne može vladati svojom voljom ili su pak te mogućnosti smanjene toliko da joj je nužna psihijatrijska pomoć. Primjena mjere prisile prema osobi s težim duševnim smetnjama regulirana je Pravilnikom o vrstama i	Gabrijela Mihalić, bacc. med.echn. Bonomi Alan, med.tech.	Ob Pula Predavaonica zajednice talijana „Circolo“

Slika 7 Plan trajnog usavršavanja OB Pula 2023.godina

Izvor: <http://www.hkms.hr/wp-content/uploads/2022/12/OB-Pula.pdf>

(Pristupljeno i preuzeto: 5.travnja 2023.)

	(humano sputavanje i odvajanje)	načinu primjene mjera prisile prema osobi s težim duševnim smetnjama NN 16/2015 (11.2.2015). Prema pacijentu mogu se primjeniti mjere prisile: sputavanje i odvajanje. To su postupci kojima se kontrolira agresivnost i upravo zbog toga moraju biti obavljani prema pravilima dobrog postupanja prema pacijentu.		
05.09.2023.	Antipireza u dječjoj dobi	Povišena tjelesna temperatura neizostavna je u dječjoj dobi. Upravo su postupci snižavanja tjelesne temperature ključni u sprječavanju mogućih komplikacija. Cilj predavanja je prikaz metoda snižavanja tjelesne temperature u dječjoj dobi.	Nikolina Ožbolt, bacc. med. techn.	Ob Pula Predavaonica zajednice talijana „Circolo“
02.11.2023.	Didaktički materijali u edukaciji starijih osoba	Cilj predavanja je opisati važnost izrade pisanog edukativnog materijala prilagođenog potrebama starijih osoba u skladu s preporukama za dizajniranje pisanih edukativnih materijala. Ove spoznaje trebale bi pomoći medicinskim sestrama u ulozi edukatora u učinkovitijem prenošenju znanja, a starijim osobama olakšati usvajanje informacija i gradiva i tako dovesti do pozitivnih promjena u zdravstvenom ponašanju.	Teodora Hristovska, bacc. med. techn.	Ob Pula Predavaonica zajednice talijana „Circolo“

GLAVNA SESTRA ZDRAVSTVENE USTANOVE

Ime i prezime i potpis

Irina Pucić, mag.med.tech.

RAVNATELJ ZDRAVSTVENE USTANOVE

Ime i prezime i potpis

Doc. dr. sc. Irena Hršić, dr. med.

Slika 8 Plan trajnog usavršavanja OB Pula 2023.godina

Izvor: <http://www.hkms.hr/wp-content/uploads/2022/12/OB-Pula.pdf>

(Pristupljeno i preuzeto: 5.travnja 2023.)

Istarski domovi zdravlja (IDZ) na godišnjoj razini izrađuju planove zasebno za svaku ispostavu (Labin, Pazin, Poreč, Pula). Plan trajnog usavršavanja za IDZ potpisuje glavna sestra koja je ujedno i odgovorna osoba za izradu plana stručnog usavršavanja, Olga Rojnić, univ. bacc. med. techn. te voditelj ispostave, konkretno za Pulu Morena Peruško Butorac, dr. med.

PRIJAVA PLANA TRAJNOG STRUČNOG USAVRŠAVANJA ZA MEDICINSKE SESTRE

NAZIV USTANOVE:	Istarski domovi zdravlja – Ispostava Pula			
ADRESA:	Flanatička 27, Pula			
TELEFON:		FAX:		E-MAIL: olga.rojnic@idz.hr

DATUM	NAZIV TEME	SAŽETAK (250 do 300 znakova)	PREDAVAČ	MJESTO ODRŽAVANJA
04./2023.	Negativni utjecaj pretilosti na zdravlje	Pretilost je kronična metabolička bolest i predstavlja veliki javnozdravstveni problem. U cilju smanjenja zdravstvenih rizika kroz radionice promičemo gubitak tjelesne mase i prevenciju ponovnog debljanja. Temelj zdravog života je konzumacija pravilne prehrane i redovita tjelesna aktivnost.	Suzana Forlani, Bacc.med.techn.	Pula
05./2023.	Kućni ljubimci i trudnice	Kućni ljubimci imaju pozitivan utjecaj na zdravlje trudnice i buduće djeteta, ali moraju biti zadovoljene higijenske prilike. Tijekom predavanja će biti prikazana učestalost i način držanja kućnih ljubimaca u prostoru tijekom trudnoće i babinja.	Tea Cinkopan, bacc.med.techn. Maja Ljilja Švok, bacc.med.techn.	Pula

Slika 9 Plan trajnog usavršavanja IDZ za 2023.godinu, ispostava Pula

Izvor: <http://www.hkms.hr/wp-content/uploads/2023/02/IDZ-Pula.pdf>

(Pristupljeno i preuzeto: 5.travnja 2023.)

09./2023.	Celijakija	Celijakija je kronična autoimuna bolest. Jedina terapija je bezglutenska prehrana. Podrška oboljelom i njegovoj obitelji od velikog je značaja osobito kad se bolest dijagnosticira u ranoj dječjoj dobi.	Danijela Fonović, bacc.med.techn.	Pula
10./2023.	Majčino mlijeko – najbolja hrana za svako dijete	Na području grada Pule i okolice provedena je anketa s ciljem analize koliko dugo žene doje svoju djecu, koji su bili razlozi za prestanak dojenja te kakav je njihov doživljaj dojenja. Cilj predavanja je prikazati podatke dobivene provedenim istraživanjem.	Mara Kozić, bacc.med.techn. Eliza Zec, bacc.med.techn.	Pula

ODGOVORNA OSOBA ZA IZRADU PLANA TRAJNOG STRUČNOG USAVRŠAVANJA

Olga Rojnić, univ.bacc.med.techn.

VODITELJ ISPOSTAVE PULA

Morena Peruško Butorac, dr.med.

HKMS - E0001

Slika 10 Plan trajnog usavršavanja IDZ za 2023.godinu, ispostava Pula

Izvor: <http://www.hkms.hr/wp-content/uploads/2023/02/IDZ-Pula.pdf>

(Pristupljeno i preuzeto: 5.travnja 2023.)

2.4 Nenapredovanje na radnom mjestu kao izvor stresa

Stres povezan s nedostatkom napredovanja u sestrinstvu može biti značajan izazov za zdravstvene djelatnike. Medicinske sestre neumorno rade kako bi pružile njegu pacijentima i često su motivirane željom da pozitivno utječu na svoje područje rada i odgovornosti. Međutim, kada se osjećaju zarobljeno u svojoj trenutnoj ulozi bez prilike za napredovanjem, to može dovesti do osjećaja frustracije, razočaranja i stresa. Zbog nedostatka napredovanja medicinske sestre mogu se osjećati podcijenjenima i nepriznatima za njihov doprinos zdravstvenoj zaštiti. Takav povratan odgovor može dovesti do sagorijevanja i smanjenja zadovoljstva poslom. Kako bi se borile protiv ovih negativnih učinaka, medicinske sestre mogu odabrati potražiti priliku za rast i razvoj unutar svoje djelatnosti ili potražiti drugu karijeru koja će biti u skladu s njihovim ciljevima i težnjama. Ključno je da voditelji zdravstvenih ustanova prepoznaju važnost promicanja profesionalnog rasta i napredovanje kako bi osigurali dobrobit svog medicinskog osoblja. Europska agencija za sigurnost i zdravlje na radu (EU-OSHA) brine se o osiguravanju zdrave okoline na radnom mjestu, a sve u svrhu brige o zdravlju pojedinca i sprječavanju pojave psihosocijalnih rizika za pojavu stresa i nastanak bolesti. Psihosocijalni rizici su oni koji proizađu iz nedostatne ili loše organizacije posla, lošeg socijalnog okruženja te mogu dovesti do neželjenih pojava kao što je i stres na radnom mjestu, a to su:

- Preopterećenost poslom
- Nejasna uloga radnika
- Isključenost radnika iz donošenja odluka vezanih za osiguravanje ugodne radne okoline ili odluke na koje radnik može utjecati
- Neučinkovita komunikacija, nedostatak potpore od kolega i nadređenih
- Psihološko, seksualno uznemiravanje ili nasilje treće osobe (EU-OSHA, 2022).

Rezultati istraživanja koje provodi Eurostat na području Europe u razdoblju 2007.-2013.godine, prikazuju da 1 od 4 radnika navodi izloženost jednom ili više psihosocijalnih rizika za pojavu stresa uzrokovanog poslom, a da se u tom razdoblju postotak s 25% povećao na 28%. Kako bi se spriječila mogućnost pojave stresa uzrokovanog radnim mjestom, postoji pravilnik koji se određuje u Okvirnoj direktivi 89/391 EEZ, a čiji je cilj osigurati sigurnost i zdravlje svih radnika (Vijeće Europske Unije, 1989).

3. CILJ RADA

Glavni cilj ovog rada bio je istražiti stavove medicinskih sestara/tehničara o važnosti cjeloživotnog obrazovanja medicinskih sestara i tehničara te kvaliteti provođenja trajnog usavršavanja medicinskih sestara i tehničara u Republici Hrvatskoj u Istarskoj županiji.

3.1. SPECIFIČNI CILJEVI

Uz glavni cilj postavljeni su i specifični ciljevi:

1. Usporediti provođenje trajnog usavršavanja na razini primarne i sekundarne razine zdravstvene zaštite
2. Procijeniti zainteresiranost medicinskih sestara i tehničara za samoinicijativnim načinima edukacije koji pridonose stručnom usavršavanju
3. Analizirati povezanost stručnog usavršavanja i pojave stresa

3.2. HIPOTEZE

U skladu s ciljevima postavljene su slijedeće hipoteze:

H1: Medicinske sestre/tehničari u IŽ smatraju da je stručno usavršavanje medicinskih sestara koje se provodi u Istarskoj županiji kvalitetno i dostatno za povećanje sestrinskih kompetencija za rad s pacijentima

H2: Stručno usavršavanje na razini IŽ nije kvalitetno organizirano i nije dostatno za povećanje sestrinskih kompetencija za rad s pacijentima

H3: Kvaliteta trajnog usavršavanja jednaka je na razini PZZ i SZZ

H4: Stručno usavršavanje i povećane kompetencije medicinskih sestara/tehničara smanjuju razinu stresa na radnom mjestu

4. ISPITANICI I METODE

4.1. Ustroj studije

Studija je ustrojena kao presječno prospektivno istraživanje

4.2. Ispitanici

U istraživanju su sudjelovali medicinske sestre i tehničari svih razina obrazovanja, koji su zaposleni na području Istarske županije, i to u Općoj bolnici Pula na odjelima Neurologije, Odjel za anesteziju, reanimatologiju, intenzivnu medicinu i liječenje boli i u Jedinici za dijalizu, te u Istarskim domovima zdravlja, Zavodu za javno zdravstvo, domovima za njegu starijih i nemoćnih, zdravstvena njega u kući kao vanbolnička razina zdravstvene zaštite. U istraživanju sudjelovalo je 60 ispitanika, od toga 30 ispitanika zaposlenih u OB Pula, a 30 zaposlenih na razinama primarne zdravstvene zaštite. Istraživanje je provedeno od 29.ožujka 2023. godine do 12.travnja 2023.godine.

4.3. Metode

Istraživanje je provedeno pomoću anketnog upitnika izrađenog u *Google forms* formatu, a upitnik se sastojao od 17 pitanja kojima su prikupljeni podaci o mjestu zaposlenja, razini obrazovanja, trajanju radnog staža, preferiranim oblicima stručnog usavršavanja, mišljenja o kvaliteti provođenja stručnog usavršavanja te prijedloga za poboljšanje istih, zatim pitanja vezana uz razinu stresa ispitanika koji je povezan sa radnim mjestom te pitanja o uzimanju anksiolitika. Istraživanje se provodilo od 29.ožujka 2023. do 12.travnja 2023. godine. Prikupljeno je 60 ispunjenih anketnih upitnika.

4.4. Statističke metode

Statistička obrada svih podataka prikupljenih anketnim upitnikom odrađena je u programu IBM SPSS 25 ili u programu Microsoft Office Excel, uz pomoć analitičke i deskriptivne statističke obrade, a razina statističke značajnosti za sve testove koji su se provodili u ovom istraživanju postavljena je na $p < 0,05$.

4.5. Etički aspekti istraživanja

Prije provođenja istraživanja dobivena je suglasnost Etičkog povjerenstva Medicinskog fakulteta Sveučilišta Jurja Dobrila u Puli. Sudjelovanje je bilo dobrovoljno uz pisani i informirani pristanak za sudjelovanje u istraživanju. Prije početka ispunjavanja upitnika ispitanicima je uvodno objašnjen cilj istraživanja i način ispunjavanja upitnika. Upitnik su ispitanice/i ispunjavali samostalno, bez prisile, uz mogućnost odustajanja od ispunjavanja u svakom trenutku. Za dodatna pitanja na upitniku je bila naznačena mail adresa autorice.

5. REZULTATI

Dobiveni rezultati prikazani su u tablicama u kojima su navedene frekvencije (f) i postotci (%) pojedinih kategorija odgovora za nominalne varijable. Za ordinalne varijable navedeno je sljedeće: minimalna vrijednost (min), maksimalna vrijednost (max), medijan (C) i kvartilni raspon (Q3-1).

5.1 Osnovna obilježja ispitanika

Istraživanje je provedeno na 60 ispitanika, medicinskih sestara i medicinskih tehničara svih razina obrazovanja, a zaposlenih u ustanovama na primarnoj razini zdravstvene zaštite (Istarski domovi zdravlja, ustanove za zdravstvenu njegu u kući, Zavod za hitnu medicinu, Zavod za javno zdravstvo, dom za starije i nemoćne osobe) pri čemu je sudjelovalo 30 ispitanika te u ustanovi na sekundarnoj razini zdravstvene zaštite (Opća bolnica Pula) gdje je sudjelovalo 30 ispitanika.

Ispitanici su podijeljeni prema mjestu zaposlenja, razini obrazovanja te prema trajanju radnog staža.

Tablica 1. Raspodjela ispitanika prema mjestu zaposlenja (razina zdravstvene zaštite)

Gdje ste zaposleni?		
	f	%
PZZ	30	50,0
SZZ	30	50,0
Ukupno	60	100,0

S područja primarne zdravstvene zaštite (PZZ) sudjelovalo je 30 (50%) ispitanika, a s područja sekundarne zdravstvene zaštite (SZZ) također 30 (50%) ispitanika (Tablica 1).

Tablica 2. Raspodjela ispitanika prema radnom mjestu (ustanova)

Gdje ste zaposleni?		
	f	%
Opća bolnica	29	48,3
Zdravstvena njega u kući	16	26,7
Dom zdravlja	10	16,7
Zavod za hitnu medicinu	2	3,3
Dom za starije osobe	1	1,7
Neurologija	1	1,7
Zavod za javno zdravstvo	1	1,7
Ukupno	60	100,0

U tablici 2. prikazan je udio zaposlenih u određenoj ustanovi s područja primarne ili sekundarne zdravstvene zaštite. Iz toga proizlazi kako je u anketi sudjelovalo (50%) zaposlenih u Općoj bolnici Pula dok su preostalih 50% raspoređeni u više različitih ustanova primarne zdravstvene zaštite.

Tablica 3. Raspodjela ispitanika prema razini obrazovanja

Koja ste razina obrazovanja?		
	f	%
SSS (srednja škola)	32	53,3
VŠS (preddiplomski studij)	21	35,0
VSS (diplomski studij)	7	11,7
Ukupno	60	100,0

Najveći udio (53,3%) ispitanika zaposleno je na radnom mjestu medicinske sestre/tehničara opće njege, a najmanji udio (11,7%) ispitanika zaposleno je kao magistra/magistar sestrinstva sa završenim diplomskim studijem (Tablica 3).

Tablica 4. Raspodjela ispitanika prema trajanju radnog staža

Koliko godina radnog staža imate?		
	f	%
do 5 godina	22	36,7
do 10 godina	12	20,0
do 20 godina	17	28,3
20+ godina	9	15,0
Ukupno	60	100,0

Među ispitanicima, najbrojniji (36,7%) jesu čiji radni staž traje 5 ili manje godina. Dok je onih sa 20+ godina radnog staža tek n=9, odnosno 15% ispitanika (Tablica 4).

5.2 Stručno usavršavanje

Većina ispitanika (85,0%) je u protekle dvije godine sudjelovala u nekom obliku stručnog usavršavanja (Tablica 5).

Tablica 5. Učestalost sudjelovanja ispitanika u stručnom usavršavanju

Jeste li u proteklih dvije godine dana sudjelovali u nekom obliku stručnog usavršavanja?		
	f	%
Da	51	85,0
Ne	9	15,0
Ukupno	60	100,0

Tablica 6. Oblici stručnog usavršavanja

Zaokružite oblik stručnog usavršavanja koji preferirate:		
	f	%
Stručni skup (kongres, simpozij, konferencija)	24	40,0
Stručno predavanje koje se održava u zdravstvenoj ustanovi	16	26,7
E-učenje (online predavanje, tečaj ili stručni skup)	13	21,7
Tečaj u organizaciji zdravstvene ustanove	7	11,7
Ukupno	60	100,0

Najveći udio (40,0% ispitanika) preferira stručni skup, 27,1% preferira stručno predavanje koje se održava u zdravstvenoj ustanovi, 21,7% E-učenje, a 11,7% tečaj u organizaciji zdravstvene ustanove (Tablica 6).

Tablica 7. Sudjelovanje ispitanika u ulozi predavača

Jeste li imali priliku sudjelovati na stručnom usavršavanju u ulozi predavača?		
	f	%
Ne	47	78,3
Da	13	21,7
Ukupno	60	100,0

Većina ispitanika (78,3%) nije imala priliku sudjelovati na stručnom usavršavanju u ulozi predavača (Tablica 7).

Tablica 8. Ishodi stručnog usavršavanja

Što je, prema Vašem osobnom mišljenju, najvažniji ishod koji dobijete nakon završenog stručnog usavršavanja?		
	f	%
Znanje koje steknem predavanjem	29	48,3
Osjećaj bolje kompetencije za rad	15	25,0
Želja za daljnjim informiranjem o odslušanoj temi	9	15,0
Bodovi koje steknem za produženje licence	7	11,7
Ukupno	60	100,0

Većina (48,3%) je kao najvažniji ishod koji dobiju nakon završenog stručnog usavršavanja navela znanje koje steknu predavanjem (Tablica 8).

Od ispitanika koji su na prethodno pitanje odgovorili „želja za daljnjim informiranjem o odslušanoj temi“, 4 ispitanika su navela da dodatne informacije o temi koja ih zanima istražuju čitanjem stručne literature, 4 ispitanika putem Interneta, a 1 ispitanik putem razgovora s kolegicama.

Tablica 9. Mišljenje ispitanika o korisnosti stručnog usavršavanja.

Stručnim usavršavanjem usvajaju se znanja i vještine korisne za svakodnevni posao:

	f	%
1 = uopće se ne slažem	1	1,7
2 = donekle se ne slažem	4	6,7
3 = niti se slažem, niti se ne slažem	15	25,0
4 = donekle se slažem	16	26,7
5 = u potpunosti se slažem	24	40,0
Ukupno	60	100,0

Tablica 9. Prikazuje zadovoljstvo ispitanika trenutno dostupnim stručnim usavršavanjem.

Tablica 10. Medijan za procjenu tvrdnje iz prethodnog pitanja

N	Min	Max	C	Q ₃₋₁
60	1	5	4,0	2,0

Medijan za procjenu tvrdnje *Stručnim usavršavanjem usvajaju se znanja i vještine korisne za svakodnevni posao* iznosi C=4 i ukazuje da se ispitanici donekle slažu s ovom tvrdnjom (Tablica 10).

Tablica 11. Način odabira teme stručnog usavršavanja prema preferencama ispitanika

Kako odabirete temu predavanja ili stručnog usavršavanja koju ćete slušati?

	f	%
Temu koja me zanima, a možda nije povezana sa mojim područjem rada	49	81,7
Bilo koja tema, samo da odslušam predavanje i steknem potrebne bodove	7	11,7
Isključivo temu vezanu uz moje područje rada, odnosno uz moj odjel na kom sam zaposlen/a	4	6,7
Ukupno	60	100,0

Većina (82%) odabire temu predavanja ili stručnog usavršavanja koju će slušati na način da odabiru temu koja ih zanima, a možda nije povezana s njihovim područjem rada (Tablica 11).

Tablica 12. Mišljenje ispitanika o dostatnosti organizacije stručnog usavršavanja

Smatrate li da su predavanja koja se trenutno organiziraju i održavaju u sustavu na razini RH dostatna kako bi se povećale sestrinske kompetencije za rad s pacijentima?

	f	%
Ne	39	65,0
Da	21	35,0
Ukupno	60	100,0

Većina (65%) smatra da predavanja koja se trenutno organiziraju i održavaju na razini RH nisu dostatna kako bi se povećale sestrinske kompetencije za rad s pacijentima (Tablica 12).

Iz Tablice 13. vidi se da većina anketiranih (95,0%) smatra svoj posao stresnim, ali istovremeno i 60% ispitanih ne smatra da se stručnim usavršavanjem smanjuje razina stresa na njihovom radnom mjestu (Tablica 14).

Tablica 13. Prisutnost stresa povezanog sa poslom kod ispitanika

Smatrate li svoj posao stresnim?

	f	%
Da	57	95,0
Ne	3	5,0
Ukupno	60	100,0

Tablica 14. Utjecaj stručnog usavršavanja na stres povezan sa radnim mjestom

Da li se stručnim usavršavanjem smanjuje razina stresa na vašem radnom mjestu?

	f	%
Ne	36	60,0
Ne znam	19	31,7
Da	5	8,3
Ukupno	60	100,0

Tablica 15. Upotreba anksiolitika zbog stresa na poslu

Da li ste ikada zbog stresa na poslu koristili anksiolitike (lijekove za smirenje)?

	f	%
Ne	53	88,3
Da	7	11,7
Ukupno	60	100,0

Iako 95% smatra svoj posao stresnim većina (88%) nije nikad zbog stresa na poslu koristila anksiolitike (Tablica 15).

Tablica 16. Učestalost konzumacije anksiolitika u posljednjih godinu dana

Ako ste uzimali anksiolitike kako često je to bilo u posljednjih godinu dana?

	f	%
Ne uzimam anksiolitike	53	88,3
Rijetko, nekoliko puta godišnje	4	6,7
Povremeno, nekoliko puta mjesečno	1	1,7
Često, nekoliko puta tjedno	1	1,7
Redovito, svaki dan	1	1,7
Ukupno	60	100,0

Od ispitanika koji su uzimali anksiolitike (12%), većina (4 ispitanika) ih je uzimala rijetko, nekoliko puta godišnje (Tablica 16).

Tablica 17. Procjena ispitanika trenutnog zadovoljstva životom

Na skali od 1 do 10 odaberite broj koji označava koliko ste trenutno zadovoljni svojim životom?

N	Min	Max	C	Q3-1
60	1	10	8,0	2,0

Na temelju medijana za procjenu *trenutnog zadovoljstva svojim životom* (na skali od 1- nimalo do 10 – potpuno) koji iznosi C=8 može se zaključiti da ispitanici iskazuju visok stupanj zadovoljstva svojim životom (Tablica 17).

Za kraj, provedena je analiza odgovora na otvoreno pitanje **Kada biste mogli predložiti izmjenu vezano za stručno usavršavanje medicinskih sestara/tehničara, koji bi Vaš savjet bio?** gdje su ispitanici imali slobodu samostalno napisati svoje mišljenje. Ispitanici su naveli da bi stručna usavršavanja trebala sadržavati **relevantne teme** (npr. *predavanja o nekim novijim temama u zdravstvu; o suvremenim spoznajama i novitetima iz područja sestrinstva: organizirati teme predavanja prema prijedlozima zaposlenih*). Predlažu **više praktičnog rada i aktivnog sudjelovanja** (npr. *Više praktičnih dijelova u usavršavanju; Više radionica vezano za npr. venepunkciju, subkutanu primjenu lijeka, BLS; Aktivno uključivanje svakog sudionika usavršavanja u predavanje i samu temu; Jednom godišnje svaka sestra mora održati predavanje*). Predlažu **organiziranje više stručnih usavršavanja i njihovu veću dostupnost u smislu mjesta održavanja, online dostupnosti i cijene** (*veći broj edukacija i tečajeva; Češća predavanja; Više konferencija; Stručni skupovi da su više i češće organizirani i dostupni; Da nije sve centralizirano na grad Zagreb, već da bude organizirano i na drugim mjestima poput Osijeka, Vukovara, Splita, Pule, i dr.; Prijedlog da se stručno usavršavanje odvija u ustanovi u kojoj radiš; Online usavršavanja/skupovi putem videa; Više e-učenja; Pristupačnijim cijenama i sufinanciranjem kongresa; da su stručna usavršavanja besplatna*) i predlažu **ostvarivanje suradnje** (*Suradnja sa drugim državama; suradnja među ustanovama vezano za predavanja*). Predložili su **obavezno usavršavanje** (*Predavanja vezana uz radilište postaviti kao obavezna, a ostala dobrovoljna; Svaki odjel bi trebao slati sestre na dodatne edukacije iz područja u kojem rade, pogotovo nove djelatnike*) i **ukidanje bodovanja** (*Ukinuti bodove za licencu; Ukinuti bodovnu granicu kao uvjet za produljenje licence*).

Tablica 18 Prikaz odgovora iz ankete

<i>Kada biste mogli predložiti izmjenu vezano za stručno usavršavanje medicinskih sestara/tehničara, koji bi Vaš savjet bio?</i>	<i>Kada biste mogli predložiti izmjenu vezano za stručno usavršavanje medicinskih sestara/tehničara, koji bi Vaš savjet bio?</i>
.	1
.....	1
/	1
Aktivnim sudjelovanjem a me pasivnim slušanjem, i većim brojem edukacija i tečajeva. Pristupačnijim cijenama i	1

sufinanciranjem kongresa.	
Aktivno uključivanje svakog sudionika usavršavanja u predavanje i samu temu.	1
Besplatna, obavezna i dostupna edukacija od strane HKMS o suvremenim spoznajama i novitetima iz područja sestrinstva/globalno.	1
Češća predavanja.	1
Češća stručna usavršavanja.	1
Da nije pusto čitanje slajdova.	1
Da nije sve centralizirano na grad Zagreb, već da bude organizirano i na drugim mjestima poput Osijeka, Vukovara, Splita, Pule, i dr.	1
Da se dobije više korisnih informacija potrebnih za rad, a ne da se samo odradi predavanje.	1
Da se pita medicinske sestre u kojem području smatraju da im treba usavršavanje.	1
Da se stručno usavršavanje provede jednom mjesečno, tema vezana za radilište na kojem med sestra radi.	1
Jednom godišnje svaka sestra mora održati predavanje	1
Komunikacija	1
Ne znam	1
Nemam prijedloga	1
Nemam savjet	1
Nemam savjeta	1
Ne znam	1
Obavezu sudjelovanja na kongresima/edukacijama. A ne da se ide samo zbog bodova za komoru	1
Omogućiti specijalizacije sestara/tehničara u određenom polju rada	1
Online usavršavanja/skupovi putem videa	1
Organizirati teme predavanja prema prijedlozima zaposlenih	1
Osmisliti nove teme predavanja	1
Poštenje rukovodećih	1
Povećati dostupnost, i bazirati se više na sestrinske zadaće ili neku trenutnu problematiku, ali samo vezano za sestre i sestrinstvo, ne općenito u zdravstvu.	1
Praktičan rad i ocjene.	1
Praktični dio.	1
Praktičan dio uvesti.	1
Predavanja ili nešto slično koja uključuju i praktične vještine	1
Predavanja o nekim novijim temama u zdravstvu	1
Predavanja vezana uz radilište postaviti kao obavezna, a ostala	1

dobrovoljna	
Prijedlog da se stručno usavršavanje odvija u ustanovi u kojoj radiš	1
Pružiti mogućnost sestrama da pokažu stečeno znanje u praksi	1
Smatram da većina zdr. radnika pohađa predavanja zbog stjecanja bodova. Polaznici predavanja nisu zainteresirani za sadržaj. Smatram da bi na kraju svakog predavanja trebalo napraviti kratki kviz da bi se provjerilo stečeno znanje.	1
Stručni skupovi da su više i češće organizirani i dostupni.	1
Suradnja sa drugim državama	1
Svaki odjel bi trebao slati sestre na dodatne edukacije iz područja u kojem rade. Pogotovo nove djelatnike.	1
Ukidanje bodovanja	1
Ukinuti bodovanje i da su stručna usavršavanja besplatna.	1
Ukinuti bodove za licencu	1
Ukinuti bodovnu granicu kao uvjet za produljenje licence	1
Više novih informacija, a ne konstantno ponavljanje istog samo da se sudjeluje kao predavač	1
Više e-učenja	1
Više konferencija, suradnja među ustanovama vezano za predavanja	1
Više praktičnih dijelova u usavršavanju,	1
Više prilagođeno području rada	1
Više radionica vezano za npr. venepunkciju, subkutanu primjenu lijeka, BLS...	1
Više stručnih predavanja	1
Više tečajeva i seminara	1
Zanimljiviji predavači i aktivno sudjelovanje	1
Sveukupno	52

5.3 Rezultati provedenih analiza

Rezultati hi-kvadrat testa ($\chi^2=1,18$; $df=1$; $p=0,278$) pokazuju da nije dobivena značajna povezanost između mjesta zaposlenja (PZZ i SZZ) i sudjelovanja u nekom obliku stručnog usavršavanja u protekle dvije godine (Tablica 19).

Tablica 19. Povezanost mjesta zaposlenja i sudjelovanja u nekom obliku stručnog usavršavanja

Gdje ste zaposleni? * Jeste li u proteklih dvije godine dana sudjelovali u nekom obliku stručnog usavršavanja?		Jeste li u proteklih dvije godine dana sudjelovali u nekom obliku stručnog usavršavanja?			Ukupno
		Da	Ne		
Gdje ste zaposleni?	PZZ	f	27	3	30
		%	90,0%	10,0%	100,0%
	SZZ	f	24	6	30
		%	80,0%	20,0%	100,0%
Ukupno	f	51	9	60	
	%	85,0%	15,0%	100,0%	

Rezultati hi-kvadrat testa ($\chi^2=0,36$; $df=2$; $p=0,834$) pokazuju da nije dobivena značajna povezanost između mjesta zaposlenja (PZZ i SZZ) i mišljenja o tome smanjuje li se stručnim usavršavanjem razina stresa na njihovom radnom mjestu (Tablica 20).

Tablica 20. Povezanost mjesta zaposlenja i mišljenja o utjecaju stručnog usavršavanja na razinu stresa

Gdje ste zaposleni? * Da li se stručnim usavršavanjem smanjuje razina stresa na vašem radnom mjestu? Crosstabulation		Da li se stručnim usavršavanjem smanjuje razina stresa na vašem radnom mjestu?			Ukupno	
		Da	Ne	Ne znam		
Gdje ste zaposleni?	PZZ	f	3	17	10	30
		%	10,0%	56,7%	33,3%	100,0%
	SZZ	f	2	19	9	30
		%	6,7%	63,3%	30,0%	100,0%
Ukupno	f	5	36	19	60	
	%	8,3%	60,0%	31,7%	100,0%	

Rezultati Mann-Whitney U testa pokazuju da nije dobivena statistički značajna razlika između zaposlenih u PZZ i SZZ u procjeni slaganja s tvrdnjom *Stručnim usavršavanjem usvajaju se znanja i vještine korisne za svakodnevni posao* (Mann-Whitney U=374,50; p=0,240) (Tablica 21).

Tablica 21. Mann-Whitney test procjene slaganja s tvrdnjom *Stručnim usavršavanjem usvajaju se znanja i vještine korisne za svakodnevni posao s obzirom na mjesto zaposlenja*

Procjena slaganja s tvrdnjom *Stručnim usavršavanjem usvajaju se znanja i vještine korisne za svakodnevni posao s obzirom na mjesto zaposlenja*

Gdje ste zaposleni?	N	Prosječan rank	Suma rangova	Mann-Whitney U	p
PZZ	30	33,02	990,50	374,50	0,240
SZZ	30	27,98	839,50		
Ukupno	60				

6. RASPRAVA

Cilj ovog rada bio je istražiti stavove medicinskih sestara/tehničara o važnosti cjeloživotnog obrazovanja medicinskih sestara i tehničara te kvaliteti provođenja trajnog usavršavanja medicinskih sestara i tehničara u Republici Hrvatskoj u Istarskoj županiji.

Kroz rad su se testirale četiri hipoteze temeljem postavljenih ciljeva na uzorku od 60 medicinskih sestara i tehničara. U istraživanju sudjelovalo je 30 medicinskih sestara i tehničara zaposleno u Općoj bolnici Pula te 30 medicinskih sestara i tehničara zaposleno u ustanovama primarne razine zdravstvene zaštite. Od 60 ispitanika njih 32 zaposleno je sa završenom srednjom stručnom spremom, 21 sa završenim preddiplomskim studijem te 7 ispitanika sa završenim diplomskim studijem.

Rezultati istraživanja pokazuju da ne postoje značajne razlike u odgovorima ovisno o mjestu zaposlenja u PZZ i SZZ. Pretpostavlja se da su rezultati podjednaki obzirom da medicinske sestre i tehničari svih razina obrazovanja učlanjeni u HKMS moraju ispunjavati podjednake uvjete vezane za produljenje licence pa su samim time svi članovi izloženi obaveznom odlasku na predavanja koja se odnose na trajno usavršavanje.

Rezultati pokazuju da 29 ispitanika cijeni znanje koje steknu predavanjem, a njih 9 stekne želju za daljnjim dodatnim istraživanjem o odslušanoj temi. Daljnje istraživanje njih 9 najvećim dijelom provodi istraživanjem putem Interneta (4 ispitanika) te proučavanjem stručne literature (4 ispitanika), što nas dovodi do zaključka da su predavanja zanimljiva, poučna te da u nekoj mjeri zasigurno utječu na napredak kompetencija medicinskih sestara/tehničara. Tu činjenicu potvrđuju i rezultati na pitanje „*Kako odabirete temu predavanja ili stručnog usavršavanja koju ćete slušati?*“ gdje se bilježi velik postotak (81,7%) odabira odgovora „*Temu koja me zanima, a možda nije povezana sa mojim područjem rada*“. Uzimajući u obzir želje medicinskih sestara/tehničara vezano za teme koje ih zanimaju te organizacija programa prema tim sugestijama vrlo vjerojatno bi promijenilo stavove i mišljenja ispitanika o organizaciji trajnog usavršavanja te potakla medicinske sestre/tehničare na samoinicijativnu edukaciju i zanimanje o raznim područjima u medicini što može biti pozitivan ishod za pacijente ali i za radnu okolinu.

Rezultati hi-kvadrat testa ($\chi^2=0,36$; $df=2$; $p=0,834$) odnose se na povezanost stručnog usavršavanja i razine stresa ovisno o mjestu zaposlenja (PZZ ili SZZ), a pokazuju da nema značajne razlike između mjesta zaposlenja i mišljenja o tome smanjuje li se stručnim usavršavanjem razina stresa na radnom mjestu. Više od polovice ispitanika ($f=36$) složilo se oko odgovora „Ne“, odnosno da se stručnim usavršavanjem ne smanjuje razina stresa na radnom mjestu. Kada se govori o stresu na radnom mjestu, zanimljiva činjenica je da su podjednako odgovorili ispitanici iz PZZ i ispitanici iz SZZ, obzirom da su zaposleni u Općoj bolnici Pula izloženi radu u smjenama, susretanju sa akutnim stanjima pacijenta, zaposleni u PZZ to nadoknađuju ulaganjem truda u edukaciju potencijalnog bolesnika, u sprječavanje napretka nekog narušenog zdravstvenog stanja. Na obje razine zdravstvene zaštite neophodna je kontinuirana edukacija kojom će medicinske sestre/tehničari steći znanje korisno za osobni razvoj i podizanje samopouzdanja i na taj način bi moglo smanjiti stres. Međutim, medicinske sestre/tehničari na radnom mjestu izloženi su drugim psihosocijalnim čimbenicima koji pridonose razvoju stresa, a kojih je toliko da gube motivaciju za osobni napredak i odlazak na trajno usavršavanje smatraju samo još jednim zadatkom na poslu. Unatoč izloženosti velikoj količini stresa na radnom mjestu, samo 7 ispitanika navelo je konzumaciju anksiolitika zbog stresa na poslu, a od njih 1 ispitanik navodi konzumaciju anksiolitika svaki dan što je vrlo zabrinjavajući rezultat obzirom da je uzrok tome radno mjesto. U istraživanju koje provodi Majić (2021), a koje se odnosi na konzumaciju benzodiazepina među medicinskim sestrama, potvrđuje se jedna od hipoteza koja govori da je razina stresa u pozitivnoj vezi s konzumacijom benzodiazepina među sestrama.

Hipoteza H1 „Medicinske sestre/tehničari u IŽ smatraju da je stručno usavršavanje medicinskih sestara koje se provodi u Istarskoj županiji kvalitetno i dostatno za povećanje sestrinskih kompetencija za rad s pacijentima“ odbacuje se jer prema rezultatima pitanja „*Smatrate li da su predavanja koja se trenutno organiziraju i održavaju u sustavu na razini RH dostatna kako bi se povećale sestrinske kompetencije za rad s pacijentima?*“, 39 ispitanika (65%) odgovara negativno. Navedeni rezultati razlikuju se od rezultata dobivenih istraživanjem od strane HKMS koja je 2019.godine provela anketu o zadovoljstvu ispitanika stručnim usavršavanjem gdje je na pitanje „*Ocijenite zadovoljstvo stručnim usavršavanjem 1-5,*“ njih 42% odgovorilo ocjenom „4“. Sukladno tom zaključku, prihvaća se hipoteza H2 koja tvrdi

„Stručno usavršavanje na razini IŽ nije kvalitetno organizirano i nije dostatno za povećanje sestrinskih kompetencija za rad s pacijentima,„. Interesantan je rezultat na pitanje „Stručnim usavršavanjem usvajaju se znanja i vještine korisne za svakodnevni posao“ gdje medijan za procjenu tvrdnje iznosi C=4 i pokazuje da se ispitanici donekle slažu sa tvrdnjom. Dakle, ispitanici smatraju da je općenito, stručno usavršavanje korisno u svakodnevnom radu za unaprjeđenje znanja i vještina ali da organizacija stručnog usavršavanja u RH nije kvalitetna i dostatna.

Hipoteza H3 Kvaliteta trajnog usavršavanja jednaka je na razini PZZ i SZZ testirana je pomoću hi-kvadrat testa i Mann-Whitney U testa. Kroz hipotezu se promatrala nezavisna varijabla mjesta zaposlenja (PZZ ili SZZ) te zavisne varijable; sudjelovanje u nekom obliku stručnog usavršavanja u protekle dvije godine, mišljenje smanjuje li se stručnim usavršavanjem razina stresa na njihovom radnom mjestu te varijabla slaganje odnosno neslaganje s tvrdnjom *Stručnim istraživanjem usvajaju se znanja i vještine korisne za svakodnevni posao*. Na sva pitanja, ispitanici iz PZZ i SZZ odgovorili su podjednako te prema tome ne postoje značajne razlike u odnosu na mjesto zaposlenja. Rezultati testova upućuju na to da se hipoteza prihvaća,

Hipoteza H4 Stručno usavršavanje i povećane kompetencije medicinskih sestara/tehničara smanjuju razinu stresa na radnom mjestu odbacuje se obzirom da na pitanje „Da li se stručnim usavršavanjem smanjuje razina stresa na vašem radnom mjestu?“ 36 ispitanika (60,0%) odgovara sa „Ne“.

Iako postoji vrlo malo istraživanja o kvaliteti stručnog usavršavanja u RH, 2019.godine Hrvatska komora medicinskih sestara provela je anketu o zadovoljstvu medicinskih sestara/tehničara trajnim usavršavanjem. Rezultati istraživanja pokazali su da prosječna ocjena stručnog usavršavanja na ljestvici 1-5 iznosi 3,6. ispitanici su se također djelomično složili s tvrdnjama da trajno usavršavanje ispunjava njihova očekivanja, da program pokriva sva nužna područja te da su stručnim usavršavanjem usvojili znanja i vještine korisne za obavljanje njihovog posla, raspon odgovora na Likertovoj skali od uopće se ne slažem do u potpunosti se slažem.

Zaključno, najzanimljiviji odgovori postavljeni su na pitanje *Kada biste mogli predložiti izmjenu vezano za stručno usavršavanje medicinskih sestara/tehničara, koji bi Vaš savjet bio?* gdje su ispitanici imali slobodu samostalno napisati svoje mišljenje. Najveći broj odgovora odnosio se na uvođenje praktičnih predavanja gdje će

polaznici aktivno sudjelovati, odnosno može se zaključiti da medicinske sestre/tehničari najviše informacija, a time i novih znanja i kompetencija, stječu kroz praktičnu vježbu i usavršavanje vještina. Nadalje, najbrojniji odgovor odnosio se na organizaciju programa stručnog usavršavanja uz prijedloge da se teme predavanja planiraju prema prijedlozima zaposlenih (*Organizirati teme predavanja prema prijedlozima zaposlenih*) što bi zahtijevalo pronalazak adekvatnih istraživača i predavača te pomno razrađen plan predavanja. Prijedlog koji je povezan s time je da *svaka sestra jednom godišnje mora održati predavanje*, odnosno sudjelovati kao predavač, što se čini kao koristan savjet jer tada bi svaka medicinska sestra/tehničar prikupljali literaturu i istraživali o zadanoj temi, možda aktivnije nego da o toj istoj temi slušaju predavanje što ispitanicima, prema odgovorima, ne zvuči kao dobar način za prikupljanje informacija obzirom da predlažu *manje pasivnog slušanja, manje pustog čitanja slajdova*.

Rezultati pokazuju kako većina (40,0%) ispitanika preferira stručni skup kao oblik stručnog usavršavanja, a u odgovorima gdje su ispitanici iznosili svoja mišljenja zabilježena je većina odgovora koja predlaže više tečajeva i praktičnih oblika predavanja, dok u istraživanju koje provodi Simić, 2021.godine, dolazi do zaključka o vrlo pozitivnim stavovima usmjerenima e-učenju, a neki od prijedloga su da se e-učenje uvede kao jedini način prikupljanja bodova zbog lakše dostupnosti, širokog spektra ponuđenih tema te zbog besplatnog načina prikupljanja bodova koje mogu izvršiti iz udobnosti svog doma (Simić, 2021).

U Turskoj je 2021.godine provedeno istraživanje o odnosu cjeloživotnog obrazovanja medicinskih sestara i samopouzdanja i anksioznosti u donošenju kliničkih odluka. Istraživanje je provedeno na skupini pedijatrijskih sestara, a kao instrument korištena je „*Lifelong learning scale*“ koja mjeri percepciju ispitanika o procesu cjeloživotnog obrazovanja. Rezultati su pokazali da se prosječni rezultati razlikuju prema spolu, obrazovnoj razini, radnom stažu te prema odjelu na kom su zaposleni, a rezultati su bili statistički značajni. Zabilježeno je da žene koje imaju završenu razinu diplomskog studija, a koje su zaposlene duže od 6 godina na odjelu intenzivne pedijatrijske njege, imaju veće, odnosno bolje rezultate u odnosu na druge. Regresijska analiza pokazuje da razina cjeloživotnog obrazovanja ispitanika uvelike utječe na samoinicijativno prikupljanje informacija te na pažljivo slušanje predavanja u sklopu cjeloživotnog obrazovanja. Glavni zaključak bio je da u želji za visokim

samopouzdanjem, pojedinci bi trebali težiti cjeloživotnom obrazovanju, a visokim samopouzdanjem postići će bolju kvalitetu skrbi o pacijentima (Demir Acar, M. i sur. 2021). Dakle, i naši rezultati, kao i dostupna hrvatska iskustva i slična istraživanja iz drugih zemalja pokazuju da je cjeloživotno obrazovanje uvjet bez kojeg se ne može zamisliti suvremeno sestrinstvo, te da je nužno od svih dionika obrazovnog i zdravstvenog sustava učiniti dodatni napor za osmišljavanjem kvalitetnih cjeloživotnih oblika edukacije jer će to doprinijeti i boljoj zdravstvenoj zaštiti svih i većem zadovoljstvu zaposlenih u zdravstvenom sustavu.

7. ZAKLJUČAK

Rezultati provedenog istraživanja pokazuju da medicinske sestre i tehničari zaposleni na području IŽ redovno pohađaju program cjeloživotnog obrazovanja u sestrinstvu. Važno je naglasiti da iako su prema HKMS obavezni odlaziti na predavanja, velik udio (48,3%) ispitanika odlazi prvenstveno zbog znanja koje stječe predavanjem dok njih 11,7% to čini isključivo zbog bodova koje stječe za produljenje licence. Procjenom samoinicijative kod medicinskih sestara i tehničara u prikupljanju informacija, dolazi se do zaključka da samo 9 od 60 ispitanika nakon odslušanog predavanja stekne dodatnu želju za daljnjim prikupljanjem informacija o odslušanoj temi. Razlog tome može biti da su sve bitne informacije prikazane na predavanju ili pak da ih tema koju su odslušali ne zanima. Očekivani, ali i zabrinjavajući rezultati ovog istraživanja jesu da visok postotak ispitanika (95%) potvrđuje stres uzrokovan poslom, a čak njih 60% smatra da se stručnim usavršavanjem ne smanjuje razina stresa na poslu. Glavni cilj ovog rada bio je istražiti stavove medicinskih sestara i tehničara o važnosti i kvaliteti trajnog usavršavanja medicinskih sestara i tehničara u Republici Hrvatskoj i Istarskoj županiji. Rezultati su pokazali da ispitanici smatraju da se stručnim usavršavanjem usvajaju znanja i vještine korisne za svakodnevni posao medicinskih sestara i tehničara no kada se govori o kvaliteti stručnog usavršavanja na razini RH, ispitanici većinom (65,0%) smatraju da nije dostatno za povećanje sestričkih kompetencija u radu s pacijentima. Kao rješenja za povećanje kvalitete stručnog usavršavanja na razini RH, predlažu više praktičnih radionica, priprema programa prema temama koje zaposleni predlažu, provjere znanja nakon odslušanog predavanja i bolja dostupnost organiziranih predavanja kao i održavanje kongresa i simpozija u više gradova diljem RH. Ideja cjeloživotnog obrazovanja vrlo je bitna u karijeri medicinskih sestara/tehničara obzirom na razvoj znanosti, svakodnevne novitete u grani sestrinstva i medicine u dijagnostici i terapiji, a sve u korist poboljšanja skrbi za pacijente te benefita na mentalno zdravlje medicinskih sestara i tehničara i kvalitetu života u cjelini.

Preporuke za daljnja istraživanja jesu proširiti istraživanje po cijeloj RH, istražiti o kojim temama medicinske sestre/tehničari žele slušati te provesti istraživanje o cjeloživotnom usavršavanju medicinskih sestara i tehničara koristeći „*Lifelong learning scale*“.

8. LITERATURA

1. Demir Acar, M., Kilinc, C.G. and Demir, O. (2023) *The relationship between lifelong learning perceptions of pediatric ...*, *The Relationship Between Lifelong Learning Perceptions of Pediatric Nurses and Self-Confidence and Anxiety in Clinical Decision-Making Processes*. [Online] Dostupno na: https://www.researchgate.net/profile/Mukaddes-Demir-Acar/publication/368509754_The_Relationship_Between_Lifelong_Learning_Perceptions_of_Pediatric_Nurses_and_Self-Confidence_and_Anxiety_in_Clinical_Decision-Making_Processes/links/63ecbc3851d7af05402838bd/The-Relationship-Between-Lifelong-Learning-Perceptions-of-Pediatric-Nurses-and-Self-Confidence-and-Anxiety-in-Clinical-Decision-Making-Processes.pdf?_sg%5B0%5D=started_experiment_milestone&origin=journalDetail&_rtd=e30%3D . [Datum pristupa: 05.05.2023.]
2. Europska agencija za sigurnost i zdravlje na radu (2022) *Psihosocijalni rizici i stres na radnom mjestu* [Online] Dostupno na: <https://osha.europa.eu/hr/themes/psychosocial-risks-and-stress> [Datum pristupa: 05.04.2023.]
3. Eurostat (2013) *Persons reporting exposure to risk factors that can adversely affect physical health by sex, age and NACE Rev. 2 activity* [Online] Dostupno na: <https://ec.europa.eu/eurostat/web/main/data/database> [Datum pristupa: 03.04.2023.]
4. Hrvatska komora medicinskih sestara (2005) *Etički kodeks medicinskih sestara*. [Online] Dostupno na: http://www.hkms.hr/data/1321863874_853_mala_Eticki%20kodeks.pdf [Datum pristupa: 02.04.2023.]
5. Hrvatska komora medicinskih sestara (2019) Istraživanje o stručnom usavršavanju medicinskih sestara [Online] Dostupno na: <http://www.hkms.hr/wp-content/uploads/2019/05/Anketa-o-strucnom-usavrsavanju.pdf> [Datum pristupa: 04.04.2023.]
6. Hrvatska komora medicinskih sestara (2020) *Pravilnik o sadržaju, rokovima i postupku trajnog stručnog usavršavanja i provjere stručnosti medicinskih*

- sestara. Narodne Novine. [Online] Dostupno na: <http://www.hkms.hr/wp-content/uploads/2020/11/Pravilnik-trajno-strucno-usavsavanje-2020.pdf>
[Datum pristupa: 02.04.2023.]
7. Hrvatska komora medicinskih sestara (2021) *Statut Hrvatske komore medicinskih sestara*. Narodne Novine. [Online] Dostupno na: <http://www.hkms.hr/wp-content/uploads/2022/02/Statut-HKMS.pdf> [Datum pristupa: 01.04.2023.]
 8. Hrvatska komora medicinskih sestara (2022) *Prijava plana trajnog stručnog usavršavanja za medicinske sestre OB Pula* [Online] Dostupno na: <http://www.hkms.hr/wp-content/uploads/2022/12/OB-Pula.pdf> [Datum pristupa: 05.04.2023.]
 9. Hrvatska komora medicinskih sestara (2022) *Prijava plana trajnog stručnog usavršavanja za medicinske sestre IDZ Pula* [Online] Dostupno na: <http://www.hkms.hr/wp-content/uploads/2023/02/IDZ-Pula.pdf> [Datum pristupa: 05.04.2023.]
 10. Majić, M. (2021) *Uporaba benzodiazepina među medicinskim sestrama*. Završni rad. Split. Sveučilište u Splitu [Online] Dostupno na: <https://repo.ozs.unist.hr/islandora/object/ozs%3A1182/datastream/PDF/view> [Datum pristupa: 10.04.2023.]
 11. Maslow, A.H. (1943). "A Theory of Human Motivation". *Psychological Review*, 50 (4), 430-437
 12. Simić, Lj. (2021) „Primjena e-učenja u trajnom usavršavanju medicinskih sestara / tehničara“. Završni rad. Pula. Sveučilište Jurja Dobrile u Puli. [Online] Dostupno na: <https://repositorij.unipu.hr/islandora/object/unipu%3A6318/datastream/PDF/view> [Datum pristupa: 05.05.2023.]
 13. Vijeće Europske Unije (1989) *Direktiva 89/391 – „Okvirna direktiva“ o sigurnosti i zdravlju na radu* [Online] Dostupno na: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/PDF/?uri=CELEX:31989L0391&from=NL>
[Datum pristupa: 04.04.2023.]
 14. Zakon o sestriinstvu (2003) *Zakon o sestriinstvu*. Narodne Novine. [Online] Dostupno na: <https://www.zakon.hr/z/407/Zakon-o-sestriinstvu> [Datum pristupa: 01.04.2023.]

Popis slika i tablica

Slika 1 Prikaz bodovanja stručnog skupa	4
Slika 2 Prikaz bodovanja stručnog sastanka	4
Slika 3 Prikaz bodovanja tečaja.....	5
Slika 4 Prikaz bodovanja publikacija.....	5
Slika 5 Prikaz bodovanja publikacije.....	6
Slika 6 Prikaz bodovanja e-učenje oblika stručnog usavršavanja.....	6
Slika 7 Plan trajnog usavršavanja OB Pula 2023.godina.....	7
Slika 8 Plan trajnog usavršavanja OB Pula 2023.godina.....	8
Slika 9 Plan trajnog usavršavanja IDZ za 2023.godinu, ispostava Pula	9
Slika 10 Plan trajnog usavršavanja IDZ za 2023.godinu, ispostava Pula	9
Tablica 1. Raspodjela ispitanika prema mjestu zaposlenja (razina zdravstvene zaštite).....	14
Tablica 2. Raspodjela ispitanika prema radnom mjestu (ustanova).....	15
Tablica 3. Raspodjela ispitanika prema razini obrazovanja	15
Tablica 4. Raspodjela ispitanika prema trajanju radnog staža.....	16
Tablica 5. Učestalost sudjelovanja ispitanika u stručnom usavršavanju	16
Tablica 6. Oblici stručnog usavršavanja	16
Tablica 7. Sudjelovanje ispitanika u ulozi predavača.....	17
Tablica 8. Ishodi stručnog usavršavanja.....	17
Tablica 9. Mišljenje ispitanika o korisnosti stručnog usavršavanja.	18
Tablica 10. Medijan za procjenu tvrdnje iz prethodnog pitanja	18
Tablica 11. Način odabira teme stručnog usavršavanja prema preferencama ispitanika.....	18
Tablica 12. Mišljenje ispitanika o dostatnosti organizacije stručnog usavršavanja ...	19
Tablica 13. Prisutnost stresa povezanog sa poslom kod ispitanika	19
Tablica 14. Utjecaj stručnog usavršavanja na stres povezan sa radnim mjestom	19
Tablica 15. Upotreba anksiolitika zbog stresa na poslu	20
Tablica 16. Učestalost konzumacije anksiolitika u posljednjih godinu dana.....	20
Tablica 17. Procjena ispitanika trenutnog zadovoljstva životom	20
Tablica 18. Prikaz odgovora iz ankete	21

Tablica 19. Povezanost mjesta zaposlenja i sudjelovanja u nekom obliku stručnog usavršavanja	24
Tablica 20. Povezanost mjesta zaposlenja i mišljenja o utjecaju stručnog usavršavanja na razinu stresa	24
Tablica 21. Mann-Whitney test procjene slaganja s tvrdnjom Stručnim usavršavanjem usvajaju se znanja i vještine korisne za svakodnevni posao s obzirom na mjesto zaposlenja	25

POPIS KRATICA

HKMS – Hrvatska komora medicinskih sestara

OB – Opća bolnica

PZZ – primarna zdravstvena zaštita

SZZ – sekundarna zdravstvena zaštita

IDZ – Istarski domovi zdravlja

PRILOZI

1. Gdje ste zaposleni?

- a) Opća bolnica
- b) Dom zdravlja
- c) Zavod za hitnu medicinu
- d) Zavod za javno zdravstvo
- e)

2. Koja ste razina obrazovanja?

- a) SSS (srednja škola)
- b) VŠS (preddiplomski studij)
- c) VSS (diplomski studij)

3. Koliko godina radnog staža imate?

- a) Do 5 godina
- b) Do 10 godina
- c) Do 20 godina
- d) 20+ godina

4. Jeste li u proteklih dvije godine dana sudjelovali u nekom obliku stručnog usavršavanja?

- a) Da
- b) Ne

5. Zaokružite oblik stručnog usavršavanja koji preferirate:

- a) Stručni skup (kongres, simpozij, konferencija)
- b) Stručno predavanje koje se održava u zdravstvenoj ustanovi
- c) Tečaj u organizaciji zdravstvene ustanove

d) Publikacije iz područja sestriinstva (članak u časopisu, knjiga)

e) E-učenje (online predavanje, tečaj ili stručni skup)

6. Jeste li imali priliku sudjelovati na stručnom usavršavanju u ulozi predavača?

a) Da

b) Ne

7. Što je, prema Vašem osobnom mišljenju, najvažniji ishod koji dobijete nakon završenog

stručnog usavršavanja?

a) Znanje koje steknem predavanjem

b) Osjećaj bolje kompetencije za rad

c) Želja za daljnjim informiranjem o odslušanoj temi

d) Bodovi koje steknem za produženje licence

8. Ukoliko ste na prethodno pitanje odgovorili sa „c“, na koji način istražujete dodatne

informacije za temu koja Vas zanima?

a) Putem Interneta

b) Razgovorom s kolegicama

c) Čitanjem stručne literature

d) Odlazim na još predavanja sličnih tema

9. Stručnim usavršavanjem usvajaju se znanja i vještine korisne za svakodnevni posao:

a) U potpunosti se slažem

b) Djelomično se slažem

c) Ne znam

d) Djelomično se slažem

e) Uopće se ne slažem

10. Kako odabirete temu predavanja ili stručnog usvršavanja koju ćete slušati?

a) Isključivo temu vezanu uz moje područje rada, odnosno uz moj odjel na kom sam zaposlen/a

b) Temu koja me zanima, a možda nije povezana sa mojim područjem rada

c) Bilo koja tema, samo da odslušam predavanje i steknem potrebne bodove

11. Smatrate li da su predavanja koja se trenutno organiziraju i održavaju u sustavu na razini RH

dostatna kako bi se povećale sestrinske kompetencije za rad s pacijentima?

a) Da

b) Ne

12. Kada biste mogli predložiti izmjenu vezano za stručno usavršavanje medicinskih sestara/tehničara, koji bi Vaš savjet bio?

13. Smatrate li svoj posao stresnim?

a) Da

b) Ne

14. Da li se stručnim usavršavanjem smanjuje razina stresa na vašem radnom mjestu?

a) Da

b) Ne

c) Ne znam

15. Da li ste ikada zbog stresa na poslu koristile anksiolitike (lijekove za smirenje)?

a) Da

b) Ne

16. Ako ste uzimali anksiolitike kako često je to bilo u posljednjih godinu dana?

- a) rijetko, nekoliko puta godišnje
- b) povremeno, nekoliko puta mjesečno
- c) često, nekoliko puta tjedno
- d) redovito, svaki dan
- e) ne uzimam anksiolitike

17. Na skali od 1 do 10 odaberite broj koji označava koliko ste trenutno zadovoljni svojim

životom?

Nimalo 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 Potpuno